

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 122/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Cirkevného zboru Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Bratislava Staré Mesto**, Konventná 11, Bratislava, zastúpeného JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2, 4, Bratislava, a KRION Partners s. r. o., Palisády 50, Bratislava, proti listu/rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 NcC/28/2023 zo 16. novembra 2023 a postupu, ktorý mu predchádzal, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, ako aj svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) „*listom/rozhodnutím*“ krajského súdu sp. zn. 3 NcC/28/2023 zo 16. novembra 2023 a postupom, ktorý mu predchádzal. Sťažovateľ navrhuje namietaný prípis zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a prikázať krajskému súdu konať o námietke zaujatosti sťažovateľa z 9. novembra 2023 doplnenej ústne na pojednávaní konanom 10. novembra 2023. Zároveň sa domáha priznania náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého prípisu, ďalších príloh ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

3. Sťažovateľ sa v právnom postavení žalobcu domáha v konaní na Mestskom súde Bratislava IV (pôvodne Okresný súd Bratislava I) pod sp. zn. B1-12C/69/2015 určenia vlastníckeho práva

k nehnuteľnosti – stavbe a vypratania tejto nehnuteľnosti proti žalovanej Slovenskej republike – Slovenskej akadémii vied. Vec je pridelená a vo veci koná sudkyňa JUDr. Beáta Bizoňová.

4. Konaniu vedenému mestským súdom pod sp. zn. B1-12C/69/2015 predchádzalo konanie vedené sťažovateľom proti žalovanej o určenie vlastníckeho práva k pozemku pod stavbou a príslušnému pozemku (konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 12C/66/96), v ktorom sa sťažovateľ úspešne domohol určenia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam – pozemkom. V skoršej veci konala a rozhodovala rovnako sudkyňa JUDr. Beáta Bizoňová.

5. V pôvodnej, právoplatne skončenej veci (konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 12C/66/96), ako aj v aktuálne prebiehajúcim spore vedenom mestským súdom pod sp. zn. B1-12C/69/2015 rozhodla JUDr. Bizoňová opakovane v neprospech sťažovateľa.

6. Z dôvodu opakovaného rozhodovania v neprospech sťažovateľa v dvoch súvisiacich konaniach (reštitúcia pozemkov a reštitúcia a vypratanie stavby) sťažovateľ zastáva názor, že JUDr. Beáta Bizoňová je vo veci zaujatá a nemala by vzhľadom na opakovane vyslovené nesprávne právne názory v skoršom aj aktuálnom konaní (ktoré boli vyhodnotené ako nesprávne v oboch konaniach Najvyšším súdom Slovenskej republiky ako súdom dovolacím) rozhodovať vo veci vedenej mestským súdom pod sp. zn. B1-12C/69/2015, keďže je zaujatá.

7. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 12C/69/2015 z 15. júna 2016 bola žaloba sťažovateľa zamietnutá.

8. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Súčasťou odvolacej argumentácie sťažovateľa v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie z 15. júna 2016 bola aj námietka rozhodovania veci vylúčeným sudcom, keďže JUDr. Bizoňová je podľa presvedčenia sťažovateľa zaujatá vo veci sp. zn. B1-12C/69/2015. Krajský súd sa v potvrdzujúcom rozsudku sp. zn. 6Co/385/2016 z 27. novembra 2019 s touto námietkou sťažovateľa nezaoberal, pretože zastával názor, že námietka neobsahuje zákonné náležitosti a týka sa rozhodovacej činnosti súdu.

9. V spore vedenom mestským súdom pod sp. zn. B1-12C/69/2015 bol rozsudok vydaný JUDr. Bizoňovou 15. júna 2016 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu sp. zn. 6Co/385/2016 z 27. novembra 2019 na základe dovolania podaného sťažovateľom zrušený uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/160/2020 z 15. decembra 2022. Najvyšší súd vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Prípustnosť dovolania sťažovateľ odvodzoval z § 420 ods. 1 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

11. Následne po zrušení rozhodnutí súdov prvej aj druhej inštancie dovolacím súdom mestský súd nariadil pojednávanie vo veci sp. zn. B1-12C/69/2015 na 10. november 2023. Sťažovateľ zopakoval námietku zaujatosti JUDr. Bizoňovej písomne 9. novembra 2023 a túto doplnil ústne nasledujúci deň na pojednávaní.

12. Krajský súd namietaným prípisom vrátil spis mestskému súdu bez rozhodnutia o námietke zaujatosti proti sudkyňi Bizoňovej. Krajský súd uviedol, že „Z obsahu písomnej námietky zaujatosti žalobcu zo dňa 09.11.2023 (č.l. 350-351) je zrejmé, že ňou žalobca spochybnil nestrannosť zákonnej sudkyne JUDr. Beáty Bizoňovej čiastočne z totožných dôvodov ako uviedol v odvolaní proti v poradí prvému rozsudku súdu prvej inštancie zo dňa 15.06.2016, č.k. 12C/69/2015-158, keď

poukazoval na to, že rozhodovala o žalobe jeho právneho predchodcu, preskúmavala tak svoje predchádzajúce konanie a rozhodnutie, ktoré nadriadený súd dvakrát zrušil, pričom následne žalobe vyhovel, súc viazaná právnym názorom odvolacieho súdu. Uvedenými tvrdeniami žalobcu sa v rámci odvolacieho prieskumu zaoberal Krajský súd v Bratislave v rozsudku zo dňa 27.11.2019, sp. zn. 6 Co/385/2016, nepovažujúc ich za námietku zaujatosti z dôvodu podľa § 52 ods. 2 C.s.p., zároveň mal za to, že žalobca nimi namietal rozhodovacia činnosť sudkyne (§ 53 ods. 3 C.s.p.). Na uvedenom základe odvolací súd nerozhodol osobitným výrokom o vylúčení/nevylúčení JUDr. Beáty Bizoňovej z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzajúc z uvedeného je zrejmé, že o namietaných dôvodoch zaujatosti JUDr. Beáty Bizoňovej musel žalobca vedieť už v čase podania odvolania proti prvoinštančnému rozsudku zo dňa 15.06.2016, č.k. 12C/69/2015-158, ktoré podal dňa 04.08.2016. Za tejto procesnej situácie, pokiaľ ich opätovne uviedol v podaní zo dňa 09.11.2023, nepochybne ich uplatnil po lehote predpokladanej v ustanovení § 53 ods. 1 veta prvá C.s.p., na jeho námietku zaujatosti založenú na daných dôvodoch preto odvolací súd v zmysle § 53 ods. 1 veta druhá C.s.p. nemohol prihliadať.

Žalobca v písomnej námietke zaujatosti spochybnil nestrannosť zákonnej sudkyne aj z dôvodu, že v prebiehajúcom konaní vyhlásila rozsudok, ktorý Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil pre arbitrárnosť. I napriek tomu, že žalobca neuviedol, kedy sa o tomto dôvode vylúčenia zákonnej sudkyne dozvedel, je zrejmé, že sa o ňom mohol dozvedieť najneskôr dorúčením zrušujúceho rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ku ktorému došlo dňa 27.01.2023, námietku zaujatosti z takto uplatneného dôvodu, ktorý navyš spočíva v spôsobe rozhodovania, a teda v procesnom postupe zákonnej sudkyne, podal žalobca oneskorene, na takto uplatnenú námietku zaujatosti odvolací súd nemohol prihliadať v zmysle § 53 ods. 1 veta druhá a ods. 3 C.s.p.

A napokon pokiaľ išlo o dôvody, pre ktoré žalobca spochybnil nestrannosť zákonnej sudkyne a boli zachytené v zápisnici o pojednávaní zo dňa 10.11.2023 a spočívali v tom, že nevyhovela jeho požiadavke na vyslovenie predbežného právneho posúdenia veci v zmysle § 181 ods. 2 C.s.p., odvolací súd udáva, že tieto sa týkajú procesného postupu JUDr. Beáty Bizoňovej, s ktorým žalobca nesúhlasil, na námietku zaujatosti z takto uplatneného dôvodu nie je možné prihliadať v zmysle § 53 ods. 2 C.s.p.“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

13. Sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd opakovane odmietol rozhodovať o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľom. V namietanom prípise sa krajský súd vôbec nezaoberal judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu uvádzanou sťažovateľom, podľa ktorej sudca nie je oprávnený rozhodovať vo veci, v ktorej už vyslovil svoj právny názor. Právne názory JUDr. Bizoňovej vyslovené v rozhodnutiach už v pôvodnom konaní (12C/66/96), ako aj v aktuálnom konaní boli už trikrát zrušené, čo vyvoláva dôvodnú obavu sťažovateľa, že JUDr. Beáta Bizoňová „... nie je schopná vec prejednať a rozhodnúť objektívnym spôsobom bez záväzného rozhodnutia nadriadeného súdu...“, a táto obava sťažovateľa je podporená aj tým, že sudkyňa odmietla na pojednávaní konanom 10. novembra 2023 vysloviť predbežný právny názor na vec.

14. Podľa názoru sťažovateľa má jeho vec špecifiká spočívajúce v charaktere namietaného prípisu, ktorý nepripúšťa možnosť opravného prostriedku, a tiež v celkovej dĺžke konania (8 rokov), ktoré umožňujú ústavnému súdu s poukazom na jeho nález sp. zn. I. ÚS 348/2020 z 11. februára 2021 preskúmať postup krajského súdu a namietaný prípis.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy namietaným prípisom krajského súdu a jeho postupom, ktorým sa odmietol zaoberať námietkou zaujatosti vznesenou sťažovateľom proti sudkyňi mestského súdu JUDr. Beáte Bizoňovej.

16. Ústavný súd zastáva názor, že námietky sťažovateľa neobstoja.

17. Podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP odvolanie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

18. Podľa § 420 písm. e) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd.

19. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v citovanom čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými ústavnými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

20. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05)].

21. Ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného

súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (m. m. I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03).

22. Prílohou ústavnej sťažnosti je aj odvolanie sťažovateľa proti rozsudku JUDr. Beáty Bizoňovej ešte ako sudkyne okresného súdu sp. zn. 12C/69/2015 z 15. júna 2016, v ktorom sťažovateľ okrem iného uplatnil aj odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, kde sťažovateľ namietal zaujatosť sudkyne JUDr. Beáty Bizoňovej z identických dôvodov ako v ústavnej sťažnosti, teda že sudkyňa pri svojom rozhodovaní v pôvodnej, ale aj aktuálnej právnej veci vyslovila nesprávne právne názory v neprospech sťažovateľa.

23. Napriek tomu, že krajský súd pre sťažovateľa nepriaznivý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, pričom sa odvolacou námietkou podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP nezaoberal, keďže podľa názoru odvolacieho súdu neobsahovala zákonné náležitosti (sťažovateľ uvádza, že krajský súd neuviedol, aké náležitosti mal odvolací súd na mysli) a týkala sa rozhodovacej činnosti súdu, sťažovateľ v podanom dovolaní neuplatnil prípustnosť dovolania a dovolací dôvod podľa § 420 písm. e) CSP týkajúci sa rozhodovania zaujatým sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom.

24. Sťažovateľ bude mať možnosť v prípade, že súd prvej inštancie rozhodne preňho nepriaznivým spôsobom a na svojej námietke zaujatosti sudkyne Bizoňovej zotrúva, napadnúť rozsudok mestského súdu odvolaním podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP a následne (v prípade nespokojnosti so závermi odvolacieho súdu) podať v zmysle § 420 písm. e) CSP dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu.

25. Všeobecným súdom musí byť daný priestor sa s námietkami sťažovateľa vysporiadať vo svojich rozhodnutiach (odvolacie či dovolacie rozhodnutie). Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď riadne nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytuje, t. j. nepodal odvolanie či dovolanie z dôvodu vymedzeného v § 365 ods. 1 písm. c) CSP a § 420 písm. e) CSP, hoci ho podať bude môcť, by bolo porušením princípu subsidiarity ako kompetenčného princípu vymedzujúceho vzťah medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 728/2016).

26. Skutočnosť, že sťažovateľ bude mať k dispozícii na ochranu označených práv odvolanie a dovolanie, založila dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako neprípustnej podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

27. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že daná vec nevykazuje špecifika predpokladané nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 348/2020 z 11. februára 2021 (hrozbu exekučného výkonu právoplatne priznanej pohľadávky) a rozhodovacia prax ústavného súdu sa jednoznačne prikláňa k rešpektovaniu princípu subsidiarity. Navyše je potrebné uviesť, že zákonná sudkyňa je viazaná právnym názorom vysloveným najvyšším súdom v zrušujúcom uznesení sp. zn. 4Cdo/160/2020 z 15. decembra 2022 (body 26 až 28 zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu), a teda neobstojí tvrdenie sťažovateľa o absencii záväzného rozhodnutia nadriadeného súdu („...*nie je schopný vec prejednať a rozhodnúť objektívnym spôsobom bez záväzného rozhodnutia nadriadeného súdu...*“). Rovnako je k rozhodnutiam prezentovaným sťažovateľom možné poznamenať, že je potrebné odlišiť prípady vylúčenia sudcu pre jeho osobnú zaujatosť a prípady

vylúčenia sudcu zo zákona, ktoré priamo nezodpovedá subjektívnemu, ale ani objektívnemu testu nezaujatosti (rozhodovanie vo veci na súde inej inštancie, rozhodovanie o obnove konania v skôr rozhodnutej veci). V procesnom završení ak nadriadený súd nedospeje o podradení námietky takého charakteru, aký prezentuje sťažovateľ, pod rozsah dôvodov vylúčenia sudcu, stále ju prejedná (podľa toho o aké opravné konanie ide a podľa spôsobu uplatnenia námietky) ako chybu skutkového zistenia, právneho posúdenia alebo procesného postupu sudcu v konaní, keď v prípade akceptácie takto koncipovanej námietky nastupuje kasačná záväznosť prezentovaná v úvode tohto bodu. V konečnom dôsledku ak by rozhodovanie skorších druhovo rovnorodých vecí na súde tej istej inštancie malo byť dôvodom na vylúčenie sudcu, tento by bol vždy vylúčený pre niektorú zo strán, ktoré sú v procesnom konflikte, podľa toho, ktorej z nich skoršie rozhodnutie pragmaticky konvenuje (a ktorej naopak). Na tento účel slúži zjednocovanie rozhodovania súdov zákonom ustanovenými postupmi, predovšetkým však už opakovane zmienená kasačná záväznosť.

28. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o jeho ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2024

Libor Duľa
predseda senátu